

بررسی حس مکان در باغ ایرانی و بوستان‌های امروزی مطالعه موردی: باغ دولت آباد یزد و بوستان آب و آتش تهران

مجتبی انصاری^۱، رها بختویبی^{۲*}، سید محمد مهدی حسینی کیا^۳، مسعود دادگر

^۱ دانشیار گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس

^۲ کارشناسی ارشد مهندسی معماری گرایش منظر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس

^۳ کارشناسی ارشد مهندسی معماری گرایش منظر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه تربیت مدرس

^۴ عضو هیأت علمی پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

چکیده

وابستگی انسان و طبیعت از یک سو و تجربه پیشینیان در ساخت باغ‌ها و کیفیت دلنشین ناشی از تلفیق مناسب طبیعت و عناصر مصنوع در آن‌ها از سوی دیگر، موجب شده است تا اصول طراحی این باغ‌ها مورد توجه و بررسی قرار گیرد؛ تا بدین وسیله در طراحی دوباره بوستان‌ها، با ایجاد حس‌های مکانی آشنا، بهداشت روانی انسان در جامعه امروز بازیابی شود. در این پژوهش با عنایت به چیرگی ماشین در عصر صنعتی، چگونگی تجلی حس مکان در باغ ایرانی (به معنای سنتی) و بوستان‌های امروزی شهری بررسی شده است. برای پاسخ به این مهم، با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، میدانی و مقالات منتشر شده و با بهره‌گیری از روش توصیفی - تحلیلی شاخصه‌های کالبدی حس مکان در دو نمونه موردی، به منظور شناخت نقاط قوت و ضعف مناظر شهری با توجه به نیازمندی‌های مراجعان و نقش این‌گونه فضاها در ارتقای کیفیت زندگی و محیط شهری، مورد ارزیابی قرار گرفته است. در خاتمه این نتیجه حاصل شد که درک متقابل انسان و محیط مادی و همچنین نوع فعالیت‌هایی که در آن رخ می‌دهد، منجر به شکل‌گیری خاطره در ذهن انسان طراحی می‌شود؛ خاطراتی که در طول زمان به واسطه معنی و روح خاص خود ماندگار می‌شوند.

واژگان کلیدی: حس مکان، باغ ایرانی، بوستان، باغ دولت آباد یزد، بوستان آب و آتش.

Investigating the sense of place in the Iranian gardens and modern parks (Case studies: Dowlat Abad Garden of Yazd, and Ab o Atash Park in Tehran)

Mojtaba Ansari

Associate Professor, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Raha Bahtooei

M.A. in Landscape Architecture, Faculty of Art and Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Seyyed Mohammadmahdi Hosseinikia

M.A. in Landscape Architecture (Major: Perspective), Faculty of Art and Architecture, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran

Masoud Dadgar

Member of the Academic Board, Institute of Culture, Arts and Architecture, ACECR, Tehran, Iran

Abstract:

The interdependence of man and nature on the one hand, and predecessors' experience in garden construction and the pleasant quality resulting from the appropriate integration of nature and artificial elements in them, on the other hand, has led to paying attention to the design principles of these gardens, thereby, in redesign of gardens, with the creation of a familiar sense of place, the mental health of mankind could be regained in today's society. In this research, taking into consideration , the machine's dominancy in industrial age, the quality of the emergence of the sense of place in the Iranian garden (in its traditional sense) and modern urban gardens have been investigated. In order to respond to this important issue, using library studies, field studies and published articles and utilizing analytical-descriptive method, the physical characteristics of sense of place in two case studies have been evaluated for the purpose of knowing the strengths and weak points of urban landscapes with regard to the needs of users and the role of these spaces in promoting the life quality and urban environment. At the end, this result was obtained that the mutual understanding of human and physical environment and also the type of activity that occurs in it will lead to the formation of memories in the human designer's mind - the memories which became lasting through their specific sense and spirit.

Keywords: Sense of place, Iranian garden, Park, human, Dowlat Abad Garden of Yazd, Ab-o Atash Park.